

Samenwerken aan een effectieve aanpak van geweld

Algemene factsheet | april 2010

In deze factsheet

- Weerbaar op school en in de buurt
- Risicofactoren geweldpleging
- Risicogroepen geweldpleging
- Dadergerichte Aanpak Geweldplegers

Geweld op scholen, op straat, op het werk, in buurten en uitgaansgebieden: het komt nog steeds te vaak voor. Er zijn al veel maatregelen genomen en sinds 2007 neemt het aantal geweldsdelicten af. Toch is elk incident er nog steeds één te veel.

In het Programma Aanpak Geweld werken de betrokken organisaties en het ministerie van Justitie nauw samen aan een veilige leefomgeving. De maatregelen zijn gericht op het voorkomen en terugdringen van geweldsdelicten (preventie en repressie). Het programma werkt aan de landelijke verspreiding van bestaande instrumenten die hun waarde in de praktijk al hebben bewezen. Ze zijn gericht op jongeren en volwassenen die al geweldsdelicten hebben gepleegd of bij wie het risico groot is dat zij dat gaan doen. Politie, scholen, gemeenten, justitie en andere betrokken organisaties zorgen samen voor succes in de praktijk.

De activiteiten en maatregelen van het Programma Geweld zijn ondergebracht in vier projecten:

1. **Weerbaar op school en in de buurt:** werken aan veilige scholen en buurten, bijvoorbeeld door te bemiddelen bij burenruzies en goede omgangsvormen te stimuleren met gedragscodes.
2. **Aanpak van risicofactoren van expressief geweld:** door wapenbezit tegen te gaan, alcoholmisbruik dat tot geweld leidt, aan te pakken en zorgvuldig om te gaan met gewelddadige beelden in films en games.
3. **Interventies voor risicogroepen:** bijvoorbeeld door agressieve scholieren te leren zich beter te beheersen.
4. **Dadergerichte aanpak van geweldplegers (DAG):** door de pakkans te vergroten, te zorgen dat daders sneller worden gestraft, maar ook door achterliggende problemen bij daders aan te pakken.

1. Preventieve aanpak in de samenleving

Weerbaar op school en in de buurt

'Weerbaar op school en in de buurt' is bedoeld om de weerbaarheid en het conflictoplossend vermogen van leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs, en van buurtbewoners te versterken. Er worden projecten uitgevoerd op het gebied van gedragscodes en bemiddeling in buurten en op scholen. De code vormt de leidraad voor het gedrag van scholieren en buurtbewoners en is een toetssteen bij overtredingen. Het is kortom een praktisch hulpmiddel om het leefklimaat te bevorderen.

Buurtbemiddeling is een effectief middel om ruzies en irritaties tussen burens op te lossen. Begin 2010 waren er al 150 gemeenten bezig met buurtbemiddelingsprojecten.

Leerlingbemiddeling door een onpartijdige leerling kan een oplossing bieden wanneer scholieren ruzie hebben. Het is een manier om begrip te krijgen voor de wederzijdse standpunten en tot een duurzame oplossing te komen.

In 2010 worden de evaluaties van buurtbemiddeling, gedragscodes op school en gedragscodes in de buurt opgeleverd. Ook worden de methodieken in 2010 voorgelegd aan de Erkenningscommissie Interventies.

De Vreedzame School is een programma voor basisscholen dat streeft naar een democratische gemeenschap waarin leerlingen een stem krijgen, zich verantwoordelijk voelen, zich positief sociaal gedragen en conflicten zonder geweld oplossen. De kern bestaat uit een wekelijkse les voor alle groepen over conflictoplossing en de sociale competenties die daarvoor nodig zijn.

Het conflicthanteringsprogramma C&SCO/CAM (Conflicthantering & Sociale Competentie in het Onderwijs) is een preventieproject voor klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs. Deze schoolbrede aanpak stimuleert en versterkt positief gedrag en creëert een klimaat waarin betrokkenen elkaar durven aanspreken.

Daarnaast stimuleert het project 'Weerbaar op school en in de buurt' de ontwikkeling van instrumenten die scholen kunnen helpen in het vormgeven van veiligheidsbeleid. Zo geeft de keuzewijzer weerbaarheid leerlingen (www.keuzewijzerweerbaarheid.nl) een overzicht van programma's, methoden en lespakketten die gericht zijn op het versterken van de sociale en mentale weerbaarheid van leerlingen. Met de aanpak Veilig Rond en in School (VRIS) kunnen scholen via een stappenplan gestructureerd en eenvoudig werken aan veiligheid.

2. Risicofactoren

Onder invloed

De belangrijkste stimuli voor geweldpleging zijn alcoholgebruik, wapenbezit en de confrontatie met gewelddadige beelden (films, games), met name op jonge leeftijd. Dat geldt vooral voor personen die vanwege hun individuele, sociale, fysieke of maatschappelijke achtergrond meer geneigd zijn tot agressie. Er is geen rechtstreeks verband tussen de stimuli zelf en geweldpleging; maar ze vormen wel de lont die het kruitvat tot ontploffing brengt.

Alcohol

Geschat wordt dat er jaarlijks 38.600 geweldsdelicten plaatsvinden onder invloed van alcohol. De invoering van een landelijke politieregistratie van alcoholgebruik bij geweld biedt de basis om bij het bepalen van de strafmaat ook maatregelen te nemen tegen het alcoholgebruik. Bijvoorbeeld door de dader niet alleen een straf, maar ook een cursus op te leggen. Voor volwassenen is er in 2010 een gedragsinterventie met betrekking tot alcohol beschikbaar. Voor jongeren zijn de leerstraf 'Middelen en delict' en de Halt-afdoening Alcohol ontwikkeld.

Wapens

Wapenbezit kan worden tegengegaan door lokale samenwerking en het gebruik van checklists te stimuleren en door in de horeca wapenkluisen beschikbaar te stellen. Een checklist voor scholen, politie en gemeenten biedt een handreiking voor de invoering van controles op wapenbezit. De checklist is een preventief instrument. Door de plaatsing van kluisjes in horecagelegenheden wordt het wapenbezit aantoonbaar verminderd. De horecaportier of -uitbater deponiert aangetroffen wapens in de kluisjes, die alleen door de politie kunnen worden geopend.

Geweldsbeelden

Van ouders en de audiovisuele branche wordt verwacht dat zij hun verantwoordelijkheid nemen in het verminderen van de invloed van geweldsbeelden in films en games.

Een convenant waarin afspraken zijn gemaakt met de audiovisuele branche van grote ketens en een machine readable Kijkwijzer op het internet zijn voorbeelden van maatregelen die confrontatie met geweldsbeelden tegengaan.

3. Risicogroepen geweldpleging

Pilots Agressie Regulatie Training (ART)

Schoolgaande jongeren die door agressief gedrag gewelddadig dreigen te worden, kunnen veel baat hebben bij een Agressie Regulatie Training. De training reikt jongeren alternatieven aan voor gewelddadig gedrag. Drie componenten staan centraal: ontwikkeling van sociale vaardigheden, omgaan met boosheid en moreel redeneren.

De training bestaat uit acht weken met drie bijeenkomsten van een uur per week. Tijdens de pilots is er extra veel aandacht voor evaluatie, mede omdat de training op scholen plaatsvindt, terwijl eerder alleen ervaring is opgedaan binnen een justitiële setting. Daar werd overigens een kwart minder recidive gerapporteerd. Het is de bedoeling de Agressie Regulatie Training landelijk in te voeren, nadat wetenschappelijk is bewezen dat de effectief is in een niet-justitiële setting.

4. Dadergerichte aanpak van geweldplegers (DAG)

Individueel maatwerk

Een relatief kleine groep geweldplegers is verantwoordelijk voor een groot deel van de geweldsdelicten. Het project Dadergerichte Aanpak Geweldplegers (DAG) richt zich daarom op repressie; op maatregelen die moeten voorkomen dat daders opnieuw geweldsdelicten plegen. First offenders krijgen ook speciale aandacht omdat vroegtijdig ingrijpen het ontstaan van een gewelddadige loopbaan kan voorkomen.

Geweldplegers moeten daartoe hun gedrag en vaak zelfs hun leefstijl veranderen. De (strafrechtelijke) interventies in het programma richten zich op de individuele oorzaken van crimineel gedrag: het criminogene profiel. De toepassing van deze persoonsgerichte dwang- en drangtrajecten vraagt er wel om dat geweldplegers bekend zijn bij de ketenpartners en dat ook blijven.

In het project Dadergerichte Aanpak Geweldplegers wordt in lokale pilots samen met ketenpartners, zoals gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, reclasseringsorganisaties, zorginstellingen, scholen en horeca, een persoonsgerichte modelaanpak ontwikkeld met als doel herhalingscriminaliteit van geweldplegers terug te dringen. De pilots worden uitgevoerd in Almere, Gouda en Tilburg. Kernelementen van de aanpak zijn: verhoging van de pakkans, versterking van de informatiepositie over geweldplegers door inzet van een gebiedsscan Criminaliteit en Overlast, individueel maatwerk, effectieve sanctionering, beter toezicht en aandacht voor gedragsinterventies en zorg. In deze aanpak worden tevens lokale best practices gebundeld. Vanaf 2010 wordt deze modelaanpak breder verspreid via de Veiligheidshuizen.

Het Programma Aanpak Geweld in het (semi-) publieke domein heeft de opdracht bij te dragen aan een vermindering van het aantal geweldsdelicten met twintig procentpunt in 2010 ten opzichte van 2002.

Meer informatie over de onderwerpen in dit informatieblad kunt u vinden op:

http://www.veiligheidbegintbijvoorkomen.nl/onderwerpen/Agresie_geweld/Actieplan_tegen_geweld/

Deze factsheet is een uitgave van:
Ministerie van Justitie, Programma Geweld in het
(semi-) publieke domein
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag

Schedeldoekshaven 100 | 2511 EX Den Haag
T 070 370 4440

© Rijksoverheid, februari 2010 Publicatie-nr. J-1161